ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ

ਅਕਤੂਬਰ 2012

ਆਨਰੇਰੀ ਸੰਪਾਦਕ
ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ

harpritnaz@gmail.com

ਮੁੱਲ 15/-

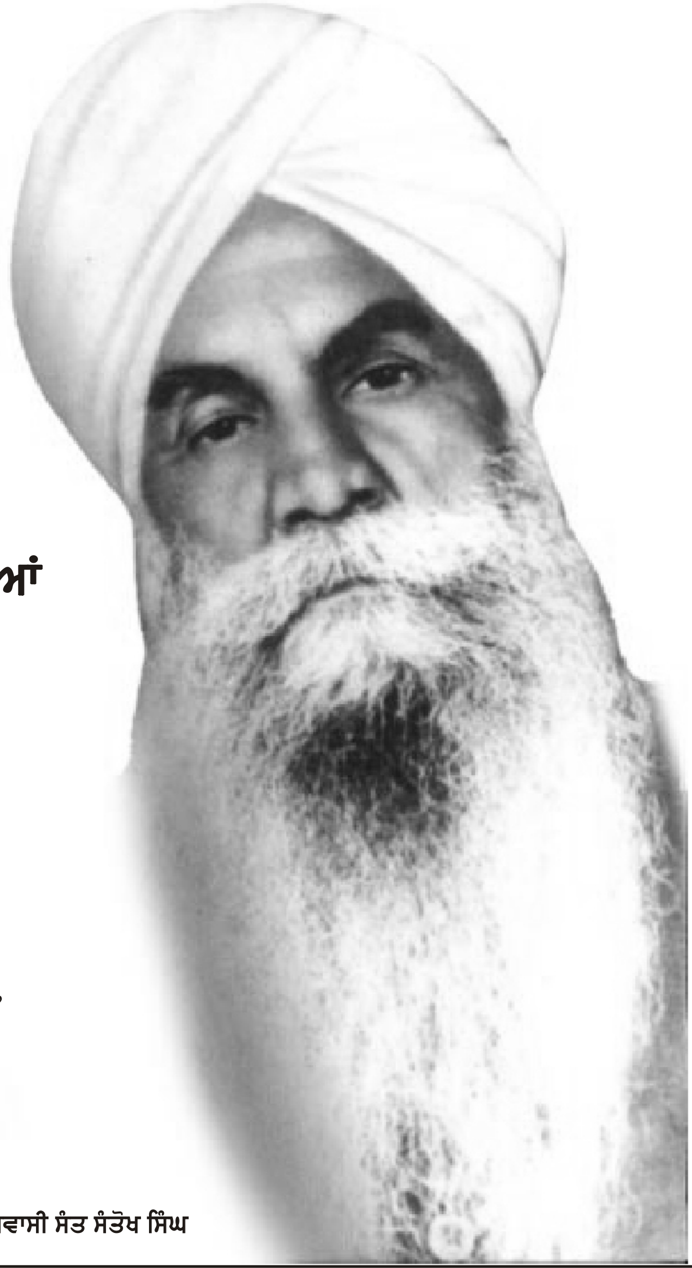

ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰੀ–ਕਾਫ਼ੀਆਂ

ਹ

ਹਰੀ ਨਾਮ ਨ ਕਬਹੂੰ ਲੀਤਾ,
ਇਤਨੀ ਉਮਰ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੂ।

ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਹੱਸਦੇ ਹੱਸਦੇ,
ਭੁਲਿਆ ਨਾਮ ਮੁਰਾਰੀ ਹੂ।

ਵਸਤੂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰੱਬ ਸਾਂਈਂ ਨੇ,
ਗਿਣਤੀ ਹੋਇ ਨ ਸਾਰੀ ਹੂ।

ਸ਼ੁਕਰ ਸਾਂਈਂ ਸੰਤੋਖ ਨ ਕੀਤਾ,
ਜਿੱਤ ਕੇ ਬਾਜ਼ੀ ਹਾਰੀ ਹੂ।

ਪੁਸਤਕ –ਗੁੱਝੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ : ਕਵੀ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਸੰਤ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ

ਸੰਪਾਦਕ (ਆਨਰੇਰੀ)
ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ
ਐਮ.ਏ. (ਸੰਗੀਤ, ਪੰਜਾਬੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਐਨ), ਪੀ.ਐਚ.ਡੀ

ਸਹਿਯੋਗੀ
ਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ▲ ਸ. ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ

ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ
ਸ: ਹਰਚੰਦਨ ਸਿੰਘ

- ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਟ੍ਰਸਟ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ' ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ: ੪/੮/੯੦ ਮਿਤੀ ੨੦/੨/੯੧ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ।
- Donations are eligible for relief u/s 80 G of Income-Tax Act, 1961 (43 of 1961) vide CIT/-I/ CHD/ Tech./ 80-G/ 2008-939 dated 19-05-2008 valid upto 31/03/2012

ਚੰਦੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
- ਦੇਸ਼: ਇਕ ਕਾਪੀ 15 ਰੁ., ਦੇਸ਼ ਸਾਲਾਨਾ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ 150 ਰੁ., ਕੋਰੀਅਰ ਰਾਹੀਂ 500 ਰੁਪਏ
  ਜੀਵਨ ਮੈਂਬਰ 1500 ਰੁ.
- ਵਿਦੇਸ਼: ਸਲਾਨਾ 30 £, ਜੀਵਨ ਮੈਂਬਰ 300 £
- 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ' ਲਈ ਡਰਾਫਟ
  'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਟ੍ਰਸਟ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਜੀ।
  ਜਾਂ State Bank of Patiala ਵਿਚ Amrit Kirtan Trust A/c 65079603302 ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਜਮਾਂ ਕਰਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੋ ਜੀ

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਟ੍ਰਸਟ (ਰਜਿ.)
422, ਸੈਕਟਰ 15-ਏ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 160 015
ਫੋਨ : 0172-2772660, 098140 53630
e-mail: drjagirsingh@gmail.com
Website : www.amritkirtan.com, www.gurshabad.com

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਧਾਨ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਟ੍ਰਸਟ' ਨੇ ਸਿਰਜਣਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰਜ਼, ਐਸ. ਸੀ. ਐਫ. 107, ਫੇਜ਼-7, ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ 422, ਸੈਕਟਰ 15-ਏ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

Type Setting & Designed by :
Rajpreet Singh Khural - 9915545084

ਇਸ ਅੰਕ ਵਿਚ

ਮ੍ਰਿਤ ਅਸਾਡੜੇ ਸੇਈ 4

ਕਰਉ ਬੇਨੰਤੀਆ-ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟ ਪੈਂਡਾ ਆਗੈ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ 5

ਨਿਤਨੇਮ
ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਤਨ 6

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ : ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ
ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ 12

ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਹਿਰ-ਅਬਦੁਲ ਸਤਾਰ ਤਾਰੀ
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਲੰਡਨ 16

A GOLDEN CONCEPT
Dr. Tej Pal Singh Chawla 17

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਚਾਰ 19

Kirtan : Devotional Music Nourishes the Soul
Dr. Jasjit Singh Walia 22

ਸੁਰ ਲਿਪੀ 26

ਟਾਈਟਲ ਕਵਰ : ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਜ਼

✉ ਮਿਤ੍ਰ ਅਸਾਡੜੇ ਸੇਈ

I was clean shaven six moths back. After listening GURBANI KEERTAN I have come to know what my beloved GURU says REHAT PIYARI MUJH KO SIKH PYARA NAHIN.

Keertan has very deep impact on me and sometime I wanted to sing but couldn't. Mostly I enjoy KEERTAN in raagas. In search of classical KEERTAN i luckily encountered Amrit Kirtan site. What a commendable effort to promote GURBANI. After reading guestbook I got inspired to write this email.

Sir, I want to sing the glory of my beloved GURU and want to learn the KIRTAN in ragas and play Dilruba. Not to sing professionally but to praise the GURU.

Basically I am from vill. near Ropar. I am studying MBBS Bangalore and few months back I had visited Punjab during holidays and wanted to learn KIRTAN. I went to gurmat sangeet academy Anandpur Sahib and they said that they enroll students for 3years course and next session will commence in 2014. After search in net I come to know about academy of RANGILA ji soIi visited there also but they said that they don't have enough students for Tanti Saaj class. And in future they are planning to conduct classes for that. After much wandering I came to know of somebody and I took few classes & paid the fee but to my surprise they taught well for two classes & behaviour changes afterwards as if I just keep on paying him & if & ask something they didn't paid attention. After the whole scenario I felt very bad.

Now could you please help me with learning KIRTAN as I m not learning it for professional sake. But I want to learn from somebody who out of love for teaching will teach me & not for money. I promise to teach others whosoever will ask for it.

Regards

harjot singh

E-mail :ayeamgoggle@gmail.com

ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟ ਪੈਂਡਾ ਆਗੈ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ

(ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸੰਪਾਦਕੀ)

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਬਿੱਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੰਗਤੀ ਹੈ:

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋਟ ਪੈਂਡਾ ਆਗੈ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ।

ਇਹ ਪੰਗਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋ ਭਾਵ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਈ ਹੋਰ ਐਸੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਲ ਸੁਝਾਏ ਹਨ। ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਆਪ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਸਹਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪਾਠਕ ਵਰਗ ਵੀ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਰ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਸੇ ਸਾਰਥਕ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਥਿਰੁ ਘਰਿ ਬੈਸਹੁ ਹਰਿ ਜਨ ਪਿਆਰੇ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਤੁਮਰੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੇ॥

ਜਿਹੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਡੂੰਘੇਰੇ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਜੀ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ। ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ (ਸੰਗਤ) ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਸਫਲ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਡਾਕਟਰ, ਸਫਲ ਵਪਾਰੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ, ਆਈ. ਏ. ਐਸ., ਪੀ. ਸੀ. ਐੱਸ., ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਅਫਸਰ, ਲੇਖਕ ਕਲਾਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲੇਗਾ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਨੂੰ ਭੇਜਕੇ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਕਾਰਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਥੇ ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪੁੱਜੇਗਾ। ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਹੌਂਸਲਾ ਜਾਂ ਤਤਪਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਰਖ ਸਕਣ। ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਝਿਜਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਈ ਆਪਣਾ ਦੁੱਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾਹੱਲ ਛਾਪਣ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਐਂਡਰੈਸ ਤੇ ਜਾਂ ਈ ਮੇਲ : drjagirsingh@gmail.com ਉੱਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੋ ਆਓ। ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਈਏ। ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ

ਨਿਤਨੇਮ

ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਰਤਨ

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸਭ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹੌਂਸਲਾ ਅਫ਼ਜਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣੋਂ ਸੱਚ ਜਾਣੋਂ, ਮੈਂ ਅੱਗੋਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਾ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਵੈਸੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੁਛ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਫੋਨ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਿਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਲੇਖ ਮੈਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ (ਰਾਮ ਕਵੱਚ) ਅਪ੍ਰੈਲ 2012, (ਪਾਸੰਗ ਪਾਪ ਨ ਪੁਜਨੀ) ਜੂਨ 2012 ਅਤੇ (ਸਿਮਰਨ) ਜੁਲਾਈ 2012, ਇਹ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਮੈਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸੁਝਾਓ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਨਿਤਨੇਮ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 2009 ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਕ ਲੇਖ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ) ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਮੈਂ ਨਿਤਨੇਮ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਨਿਮਾਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵੀਚਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੱਜਣ ਤੇ ਥੋਪਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਮੈਂ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਗੁਰਮਤਿ ਮਰਿਯਾਦਾ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਆਪ ਆਪਣੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਹ ਮਰਿਯਾਦਾ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਚੌਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਿੱਤ ਕਰਮ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਮਹਲਾ 4 ਪੰਨਾ 305)

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ, ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਵੈ / ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ, ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰਿ ਨਾਵੈ/ ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ, ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ/ ਫਿਰ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ, ਬਹਿਦਿਆਂ ਉਠਦਿਆਂ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਵੈ/ ਜੋ ਸਾਸੁ ਗਿਰਾਸੁ

ਧਿਆਏ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ, ਸੋ ਗੁਰ ਸਿਖੁ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਭਾਵੈ/ ਜਿਸ ਨੋ ਦਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ, ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਾਵੈ/ ਜਨ ਨਾਨਕ ਧੂੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਕੀ, ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥੨॥

ਅਰਥ - ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਹੁਕਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਗਰ ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਨਮਤ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਪਾਖੰਡੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ (ਭਲਕੇ ਉਠ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਵੈ) ਭਲਕੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਹਰੀ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇ। ਮਤਲਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਵੈ, ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਨਾਵੈ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰੀ ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇ, ਇਹ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦਲਿਦਰ ਪਾਪ ਸਭ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ।ਮਤਲਬ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਬਹਿੰਦਿਆਂ-ਉਠਦਿਆਂ ਹਰੀ ਕਾ ਨਾਮ ਧਿਆਇ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ. ਜੋ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਖਾਂਣਾ ਗਿਰਾਹੀ ਖਾਂਦਿਆਂ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇ, ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦਿਆਲ ਹੋ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ (ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ) ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਆਪ ਵੀ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਪਉੜੀ 40 ਚਾਲੀਵੀਂ ਵਾਰ ਵਿਚ 11 ਗਿਰਾਰਵੀਂ ਪਉੜੀ ਉਚਾਰਦੇ ਹਨ:

ਗੁਰਸਿੱਖ ਭਲਕੇ ਉਠ ਕਰਿ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਰੁ ਨਾਵੰਦਾ/ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨ ਉਚਾਰ ਕੈ ਧਰਮਸਾਲ ਦੀ ਸੁਰਤ ਕਰੰਦਾ/ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਇ ਕੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਣੰਦਾ॥ ਸੰਕਾ ਮਨਹੁ ਮਿਟਾਇਕੈ, ਗੁਰ ਸਿੰਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵ ਕਰੰਦਾ। ਕਿਰਤ ਵਿਰਤ ਕਰਿ ਧਰਮੁ ਦੀ, ਲੈ ਪਰਸਾਦ ਆਣਿ ਵਰਤੰਦਾ। ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੋ ਦੇਇ ਕਰਿ ਪਿੱਛੋਂ ਬਚਿਆ ਆਪ ਖਵੰਦਾ। ਕਲੀ ਕਾਲ ਪਰਗਾਸ ਕਰਿ, ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਚੇਲਾ ਗੁਰ ਸੰਦਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਗਾਡੀ ਰਾਹੁ ਚਲੰਦਾ।੧੧।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਫੁਰਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾਰ ਕੇ ਵੀਚਾਰ ਕੇ, ਫਿਰ ਧਰਮ ਸਾਲ ਯਾਨੀ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੀਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਰਾਸ਼ਨ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਵਰਤਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆ ਕੇ ਬਾਦ ਵਿਚ ਜੋ ਬਚ ਜਾਏ ਉਹ ਆਪ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਚਾਨਣਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਗੁਰੂ ਚੇਲਾ, ਤੇ ਚੇਲਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਡੀ ਆਪਣੀ ਲੀਹ ਆਪਣੀ ਸੜਕ ਤੇ ਸੌਖੀ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੀਹ ਤੇ ਗੁਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਨਿਤਨੇਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਉੜੀ 'ਛੇਵੀ ਵਾਰ ਵਿਚ 3 ਤੀਜੀ,

ਪਉੜੀ ਲਿਖੀ ਹੈ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਿ ਕੈ, ਜਾਇ ਅੰਦਰ ਦਰੀਆਇ ਨ੍ਹਵੰਦੇ। ਸਹਿਜ ਸਮਾਧਿ ਅਰਾਧਿ ਵਿਚਿ ਇਕ ਮਨਿ ਹੋਇ, ਗੁਰ ਜਾਪੁ ਜਪੰਦੇ। ਮਥੇ ਟਿਕੇ ਲਾਲ ਲਾਇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਚਲਿ ਜਾਇ ਬਹੰਦੇ। ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਲੀਣੁ ਹੋਇ, ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਗਾਵਿ ਸੁਣੰਦੇ। ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਭੈ ਵਰਤਮਾਨ, ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਗੁਰਪੁਰਬ ਕਰੰਦੇ। ਸੰਝੈ ਸੋਦਰੁ ਗਾਵਣਾ, ਮਨ ਮੇਲੀ ਕਰਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲੰਦੇ। ਰਾਤੀ ਕੀਰਤਿ ਸੋਹਿਲਾ, ਕਰਿ ਆਰਤੀ ਪਰਸਾਦ ਵੰਡੰਦੇ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲੁ ਰਿਪਮ ਚਖੰਦੇ॥3॥ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਿੱਤ ਕਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਹਿਜ ਸਮਾਧੀ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਟਿੱਕੇ ਲਾ ਕੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੀਣ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪੁਰਬ ਜੋ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੁਰਖ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰੁ ਗਾ ਕੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੋਹਿਲਾ ਅਤੇ ਆਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਪਰਸ਼ਾਦ ਵੰਡਦੇ ਹਨ। ਏਹ ਗੁਰਮੁਖਿ ਲੋਕ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਫਲ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚੱਖਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਇਹ ਪੂਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੋ ਲੀਹਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਡਿਸਪਲਿਨ ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਬੱਧ ਜੀਵਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਹਰ ਇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ, ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਛਤਰ ਆਪਣੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਲੈਅ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਧਰਤੀ, ਗ੍ਰਹਿ, ਨਛਤਰ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੁਰ ਤੋਂ ਬੇਸੁਰਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਪਰ ਤਾਲ ਤੋਂ ਲੈਅ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਗਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬੇ-ਤਾਲਾ ਬਹਿ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿਚੋਂ ਖਿੜਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਸੋ ਲੈਅ ਵਿਚ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲਿਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਲੈਅ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰਾਗ ਗਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਰਾਗ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਹਰ ਇਕ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੀਅਤ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਰਾਤ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਏਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜੇ ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤਨਾ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਤਾਂ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਪੜ੍ਹਦੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿੰਨੇ ਲੋਇਣਾ) ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ (ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਏ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ) ਸੋ ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਏ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਆ ਲਿਆ ਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ (ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਏ) ਯਾ (ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਿੰਨੇ) ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ

ਕੀ ਅਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਵੇਰ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਰਾਗ ਆਸਾ, ਭੈਰਉ, ਅਹੀਰ ਭੈਰਉ, ਨੱਟ ਭੈਰਉ, ਬੈਰਾਗੀ ਭੈਰਉ, ਭਟਿਹਾਰ, ਗੁਨ ਕਲੀ, ਏਹ ਰਾਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਵੇਲੇ ਦੀ ਨਿਮਾਜ਼ ਤੇ ਕੁਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਟੱਕਰਾਂ) ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਇੰਝ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੰਜ ਨਿਮਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਕਤ, ਮੁਹੰਮਦ ਸਾ: ਜੀ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਕਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਕਤ ਗੁਆ ਕੇ ਜੋ ਨਿਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਟੱਕਰਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਪੰਜ ਵਕਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਦਸ ਵਕਤ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨਹੀਂ ਆਂਵਦੇ, ਜਿਹੜਾ ਵਕਤ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਨਿਤਨੇਮ ਅਤੇ ਜਾਂ ਸੁਖਮਨੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਕਿ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸੰਗਤਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ (ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ) ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਅਕਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਇਕੱਲੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਜਿਤਨੇ ਭਗਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਇਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਸਪੀਕਰ ਲਾ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ? ਭਗਤੀ ਤਾਂ ਗੁਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅਸਲੀ ਭਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸ਼ਕ ਲੋਕ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਸ਼ ਆਪਣੀ ਆਸ਼ਕੀ ਪਿਆਰ ਛੁਪਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਜਿਨ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਤਿਨਹਿ ਛੁਪਾਇਓ) ਪਰ ਆਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਗਤ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸਪੀਕਰ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਭਗਤ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜੀਤ ਅਖਬਾਰ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਫਲਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਨਾਲੇ ਰੱਬ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ ਸਿਰ ਅਸੀਂ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਗਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪਾਠਕ ਸੱਜਣੋਂ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ, ਅਸੀਂ ਭੋਜਨ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਿਰ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਕਲੇਸ਼ ਦੂਰ ਹ ਜਾਣ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੋਜਨ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਣ ਲਈ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਮਰਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਸ਼ਟ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਕਬੀਰ ਮਾਇਆ ਤਜੀ ਤਉ ਕਿਆ ਭਇਆ, ਜਉ ਮਾਨ ਤਜਿਆ ਨ ਜਾਇ। ਮਾਨ ਮੁਨੀ ਮੁਨਵਰਿ ਗਲੇ, ਮਾਨ ਸਭੈ ਕਉ ਖਾਇ) ਇਹ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੰਕਾਰ (ਮਾਣ) ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਪਾਖੰਡ ਹੈ, ਸਿਮਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਲੇਖ ਮੇਰਾ ਆਪ ਜੀ ਜੁਲਾਈ 2002 ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ।

ਸੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਨਿਤ ਕਰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਉੱਠ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ (ਜਪ, ਜਾਪੁ, ਸਵੇਯੈ, ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ, ਆਨੰਦ ਸਾਹਿਬ) ਇਹ ਪਾਠ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਲਾ ਕੇ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਪ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਕਰੇ, ਇਹ ਨੇਮ ਘਰ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿਤਨੇਮ ਲੇਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਚਲਣ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਥੋਪ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੇਲ, ਮੋਟਰਾਂ, ਜਹਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ, ਬਸ ਸਟਾਪ ਜਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਰੇਲ, ਮੋਟਰ, ਜਹਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਕਿ ਯਾਤਰੀ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚਲਾਵਾਂਗੇ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਏਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਸੀਂ ਵਿਗਾੜ ਛੱਡੀ ਹੈ ਇਵੇਂ ਹੀ ਰੇਲ ਮੋਟਰਾਂ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਮੈਂ ਆਮ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਖੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਹਾਲ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਂ ਦਰੀਆਂ ਸੁਣਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।ਜਦ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤਕ ਸਭ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਹੀ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਖੁਦ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਸਨ ਤੇ ਆਪ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹਨਾਂ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਸਾਜ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਤਖਤਾਂ ਤੇ ਏਹੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਇਕ ਘਟਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਲੇਖ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਧਰੋਂ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਹਾਲੇ ਪੂਰਾ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੀਦਾਰ ਖੂਹ ਤੋਂ ਹਰਟ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਕੱਢ ਕੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਜ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਾਰਿਸ਼ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਤੇ ਸਭ ਉੱਚੇ ਨੀਵੇਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਟ ਨਾਲ ਖੂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਬੰਦੇ ਦੇ ਖੇਤ ਭਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣੋ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝੋ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉ। ਸਹੀ ਮਰਯਾਦਾ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੁੱਤਾ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਕੇ (ਉਪਦੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪ ਜਾਪੈ) ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਇਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਕਰ ਕੇ, ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨਿਤਨੇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਅਸਲੀ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਅਗਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੱਸੀ ਮਰਯਾਦਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮਰਯਾਦਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦੋਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਜੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਛ ਲੇਖ ਐਸੇ ਹਨ ਜੋ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਛਪੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿਆਂ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੁਸਤਕ ਛਪਾ ਸਕਾਂ।

ਮੇਰੇ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ : 1) ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ, 2) ਮਨੁਖਤਾ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, 3) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀ, 4) ਰਾਗ ਮਾਲਾ, 5) ਰਾਮ ਕਵਚ, 6) ਪਾਸੰਗ ਪਾਪ ਨ ਪੁਜਨੀ, 7) ਸੀਸ ਦੀਆਂ ਪਰ ਸਿਰਰ ਨ ਦੀਆ, 8) ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ, 9) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, 10) ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸੁਰ ਸੰਗੀਤ, 11) ਭਲੋ ਭਲੋ ਰੇ ਕੀਰਤਨੀਆ, 12) ਰਾਗ ਅਤੇ ਰੁਤ-6 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ, 13) ਸਰਗੁਣ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ, 14) ਛੋਡ ਮਾਇਆ ਕੇ ਧੰਧ ਸੁਆਉ, 15) ਸਿਮਰਨ, 16) ਨਿਤਨੇਮ, 17) ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਪਾਠਕ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਇਹ ਪੁਸਤਕਾਂ ਛਪਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਸੱਜਣ ਕੋਈ ਐਡ ਦੇ ਕੇ ਸਪੌਂਸਰ ਕਰ ਸਕਣ ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਪੰਥ ਰਤਨ ਗਿ: ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਮਸਕੀਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਛਪਵਾ ਦਿਆਂਗੇ। ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਅਗਰ ਛਪ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਸੋ ਹੁਣ ਅਗਰ ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ।

425, ਸਿਮਰਨ ਨਿਵਾਸ, ਗਲੀ ਨੰ: 1, ਨਿਊ ਬਸੰਤ ਵਿਹਾਰ, ਕਾਕੋਵਾਲ ਰੋਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ-1410008 ਮੋ : 9780708747

THE SIKH REVIEW
(A Monthly Magazine)

116, Karnani Mansion
25-A, Park Street, Kolkata

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ

ਤਿਆਗ ਦੀ ਸਾਕਾਰ ਮੂਰਤ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕੈਡਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿਜੇਤਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ : ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈ ਚੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਕੇ 1989 ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾ ਮਾਸਿਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ' ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਵਿਤਰਣ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਧਾਰਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਭਰ ਦਾ ਹਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਾਕਫ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕੀਰਤਨ, ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਭਾਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਉਚ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਚ ਔਹਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਸ਼ਵਭਰ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਰਸਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਥਾਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਤੇ ਟਕਸਾਲੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸਾਈਟ 'www.amritkirtan.com', ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਪੀ-ਐਚ. ਡੀ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦਾਤ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਆਪ ਨੇ ਮੁਢੱਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਪ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਭਰਾਤਾ ਹਨ, ਡਾ. ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਏ. ਐਸ.ਕਾਲਜ ਖੰਨਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਣਥਕ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰਵਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵਭਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮੌਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ

ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਪ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 'ਦ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪੋਅਟਰੀ ਵਿਦ ਮਿਊਜ਼ਿਕ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪੀ-ਐਚ. ਡੀ. ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਜਿਗਿਆਸੂਆ ਤੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆ ਲਈ ਖੋਜ ਦਾ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਐਮ. ਏ. ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਐਮ. ਏ. ਵਿਚ ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਭਾਸ਼ਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅਥਾਹ ਭੰਡਾਰ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਪ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਰਸਾਰ ਵਿਚ ਉੱਘਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਪੜ੍ਹਾਈ ਉਪਰੰਤ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਭਿੰਨ ਔਹਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੇਧਾਂ ਦਿਤੀਆਂ,ਜਿਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸੈਂਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਮੋਹਾਲੀ, ਚੰਗੀਗੜ੍ਹ (2005-07), ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਕੈਡਮਿਕ ਬ੍ਰਾਂਚ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ (2004-05), ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਕੁਆਲਿਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਫੀਲਡ-ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ (2003-04), ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਹਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸੈਂਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ (1976-2003), ਲੈਕਚਰਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜ(1974-76)

ਮੈਂਬਰ ਸਬਜੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮੈਂਬਰ ਐਡਵਾਇਸਰੀ ਬੋਰਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਮੈਂਬਰ ਐਡਵਾਇਸਰੀ ਬੋਰਡ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਮੈਂਬਰ ਮਧਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕੈਡਮੀ ਭੁਪਾਲ, ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਐਮਰਿਟਸ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ; ਮੈਂਬਰ ਐਡਵਾਇਸਰੀ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਡਿਵੋਸ਼ਨਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਆਰਕਾਈਵਜ਼, ਜਲੰਧਰ; ਮੈਂਬਰ, ਕੀਰਤਨ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ., ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕੈਡਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਐਵਾਰਡ, 2004 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਵਿਚ

ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੁਸਤਕ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਿਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ, ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸਕਾਰ; ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ 'ਐਕਸਟ੍ਰਾਔਰਡੀਨੇਰੀ ਅਚੀਵਮੈਂਟ'; 2003 ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕੈਡਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ; 2002 ਵਿਚ ਜਵੱਦੀ ਟਕਸਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਐਵਾਰਡ, 2002 ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਵਰਕ ਲਈ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ, 2000 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀਵ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਐਵਾਰਡ, 1998 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਲਾ ਸੰਗਮ, ਦਿੱਲੀ, ਭਾਈ ਸੁਧ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ; 1995 ਵਿਚ ਭਾਈ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਤਹਿਰਾਨ, ਈਰਾਨ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ; 1993 ਸ਼ਹੀਦ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ; ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸਿੱਖ ਰੀਲੀਜਨ ਐਂਡ ਕਲਚਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਅਰਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀਆਂ ਐਵਾਰਡ; 1992 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖਮਣੀ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਲੋਂ ਅਭਿਨੰਦਨ ਪੱਤਰ; ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ; 1988 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰਾਗੀ ਐਵਾਰਡ; 1987 ਵਿਚ ਚੀਫ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ; 1985 ਵਿਚ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਮੈਰੀਟੋਰੀਅਸ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਲਈ ਐਵਾਰਡ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ; ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦਾ ਸੰਕਲਪ; ਪੰਜਾਬੀ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤਕ ਪਰਿਪੇਖ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ; ਪਵਿਤਰ ਪ੍ਰਮਾਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਮੀਮਾਂਸਾ; ਲੋਕਗੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਦਾਦਾ ਪੋਤਾ; ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਮੁਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਸਹਿ-ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਵਿਆਕਰਣ ਅਤੇ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਨਣਯੋਗ ਹਨ।

ਆਪ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕੈਡਮੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਕਾਈਵਜ਼ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵੀਊ ਸਹਿਤ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ, ਰਾਗਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆ 15 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਸਟਾਂ, ਹੋਲਾ-ਮੁਹੱਲਾ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਟੈਲੀਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਿਠਵਰਤੀ ਗਾਇਨ, 1999 ਵਿਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੇ 300 ਸਾਲਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਲਾਈਟ ਐਂਡ ਸਾਊਂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਰਾਗਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਗਾਇਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ, ਲਾਸ ਐਂਜਲਸ, ਸੈਨ ਐਨਟੋਨੀਓ, ਬਾਲਟੀਮੋਰ, ਲੰਡਨ, ਕਵੈਂਟਰੀ, ਮਾਨਚੈਸਟਰ, ਬ੍ਰੀਮਿੰਗਮ, ਅਮਸਟਰਡਮ, ਕੁਵੈਤ, ਤਹਿਰਾਨ, ਔਕਲੈਂਡ, ਸਿਡਨੀ, ਪਰਥ, ਐਡਲੇਡੇ, ਬ੍ਰਿਜ਼ਬੈਨ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਭੋਪਾਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦਿੱਲੀ, ਜੈਪੁਰ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਲਖਨਊ, ਮੁੰਬਈ, ਪਟਨਾ, ਸ਼ਿਮਲਾ, ਸਿਕੰਦਰਾਬਾਦ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਬੰਧੀ ਚਰਚਾਵਾਂ, ਐਡੀਟਰ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ, 1989 ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ

ਐਡੀਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਮੁਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸੰਦਰਭ ਕੋਸ਼,

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਮੁਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਅਤੇ ਪਲੱਸ ਟੂ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਗਾਇਨ, ਸੰਗੀਤ ਵਾਦਨ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਈ ਕੋ-ਐਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਧਰੋਹਰ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਰਤਨ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਂਕ, ਪੰਡਤ ਵਿਸ਼ਨੂ ਨਾਰਾਇਣ ਭਾਤਖੰਡੇ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ 'ਕ੍ਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕ ਮਲਿਕਾ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ' ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ, ਸਰਦਾਰ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਟਰੱਸਟ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖਾਂ ਲਈ ਕੋ-ਐਡੀਟਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ। ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ ਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਿਧਾਨ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਸਰੂਪ, ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਧਾਨ, ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਤ, ਫਰੀਦ ਬਾਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਪੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਡਾ. ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ 422 - ਸੈਕਟਰ 15 ਏ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ 98140 53630 ਹੈ। ਆਪ ਨਾਲ drjagirsingh@gmail.com, ਈ ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ : ਆਸ਼ਿਆਨਾ ਵਿਚੋਂ

Associate Professor, Gurmat Sangeet Vibhag, Punjabi University, Patiala

POSITIVE THINKING

Life is a Pandora Box containing various experiences. It consists of Joys & Sorrows, Happiness, Sadness, Tears and Laughter. Richness and poverty, good health and diseases keep it in mind that nothing is for ever.

As the season changes, life also changes. Good health and diseases are part of life and we should be ready with the hope that every Black cloud has a silver linning and that black days never stay forever.

With best Compliments from a Well Wisher

ਤਬਲੇ ਦਾ ਤਾਹਿਰ-ਅਬਦੁਲ ਸਤਾਰ ਤਾਰੀ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ, ਲੰਡਨ

ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ (ਅੱਜਕੱਲ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ, ਉਸਤਾਦ ਅਬਦੁੱਲ ਸਤਾਰ ਤਾਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਬਲਾ ਨਵਾਜ, ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਾਇਆ ਨਾਜ਼ ਹਸਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਚਾਂਦ, ਰਬਾਬੀ ਦੇ ਦੋਹਿਤੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਕਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਖੇ 'The Pride of Performing Arts' ਦਾ ਸਨਮਾਨ 17 ਜੁਲਾਈ 2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਸੀਦਾ-ਨੁਮਾ ਇਹ ਕਵਿਤਾ, ਉਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਤਾਰੀ, ਰਾਰਾ, ਰਾਰਾ
ਜਾਣੇ ਜੱਗ ਹੈ ਸਾਰਾ।
ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਜੰਮਪਲ
ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਵਣਜਾਰਾ
ਹਲੀਮ ਬੜਾ ਹੈ ਹਸਮੁੱਖ
ਲਾਡੀ ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ
ਮੁਲਾਇਮ ਰੱਬ ਦਾ ਬਹੁਤਾ,
ਨਾਲੇ ਬੜਾ ਕਰਾਰਾ।
ਬਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਇਸਦਾ,
ਦਿੱਲੀ ਥਾਪ ਕਿਨਾਰਾ
ਸਵਾ ਲੱਖ ਉਖਲੀ ਸ਼ੌਕਤ
ਇਸ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਸਾਰਾ
ਸਾਥ ਕਰੇ ਜਾਂ ਸੋਲੋ
ਬਨ੍ਹਦਾ ਬੜਾ ਨਜ਼ਾਰਾ।
ਖੁਸ਼ਬੂ ਛੱਡੇ ਤਾਲ ਦੀ,
ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰਾ।
ਉਪਜ ਉਠਾਨਾ ਭਰਦੀ,
ਬੱਝਦਾ ਰੰਗ ਨਿਆਰਾ
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਲਯ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦਾ
ਚੜ੍ਹਦਾ ਏਸ ਖੁਮਾਰਾ
ਨਵੇਂ ਬੋਲ ਵੀ ਬਨ੍ਹਦਾ
ਪਾਵੇ ਨਵਾਂ ਹੀ ਘਾਰਾ
ਨਵੀਆਂ ਪੈੜਾ ਪਾਉਂਦਾ
ਮਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰਾ
ਦੁਨੀਆਂ ਗਾਹੀ ਇਸਨੇ
ਬਣ ਕੇ ਇਕ ਹਰਕਾਰਾ
ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਜ ਦਾ ਬੰਨਾਂ
ਚੜ੍ਹਿਆ ਸ਼ਾਹਅਸਵਾਰਾ
ਹਿੱਪ ਹਿੱਪ ਹੱਰਾ ਗੰਵੀਏਂ।
ਇਕ ਭਾਈ ਇਸਦਾ
ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਝਾਰਾ (ਝਾਰੀ)
ਉਹ ਵੀ ਬੜਾ ਸੁਰੀਲਾ
ਗਾਉਂਦਾ ਨਾਲੇ ਵਜਾਰਾ
(ਪਰ) ਤਾਰੀ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰੀਸਾਂ,
ਤਬਲ ਦਾ ਕੁਤਬ ਮੀਨਾਰ
ਕੰਵਲ ਗੱਲ ਕਰ ਮੁੱਕਦੀ
ਤਬਲੇ ਦਾ ਧਰੂੰ ਤਾਰਾ ਯਾਰੋ
ਤਬਲੇ ਦਾ ਧਰੂੰ ਤਾਰਾ।

balbirkanwal@hotmail.com

ਗੁਰਸਿੱਖ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੰਜੋਗ ਪੰਦਰਾ-ਰੋਜ਼ਾ ਪੱਤਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲੀ ਬਾਬਾ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ ਪੂਸਾ ਰੋਡ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 110 060 ਫੋਨ : 25862955

A GOLDEN CONCEPT

Dr. Tej Pal Singh Chawla

(Sunehri Gaon - A Haven for Helpless Golden-age People)

Kudos to the leadership of Chandigarh Senior Citizens Association who are doing a yeoman service to the cause of Senior Citizens by limited means at their disposal. That is just a tip of the iceberg. A lot more needs to be done as the problem is colossal

Grey Revolution is in the offing. It is estimated that there will be 20 unproductive elders per every 100 citizens by 2020, a huge economic burden indeed on a poor country like India. Government could fruitfully avail of the rich experience and expertise of such a huge human resource by evolving various schemes to the benefit of the needy fellow countrymen.

A few of us are lucky enough who are enjoying the comforts of our homes, the care by our kin and benefits of good health via the modern medical science. Rest, the number may run into millions, are lamentably homeless in their own homes, unwanted and ignored by their own children whom they had brought up so laboriously. I had seen in my practice many battered elderly who had been coarsened by their ungrateful kin to part with their property and valuables.

Construction of old-age homes in every district as envisaged in one of the National Plans for the elderly is not the solution since these are a source of another isolation for the already desolate ones. An inmate of such a home on being asked about his wellbeing, said pathetically:--

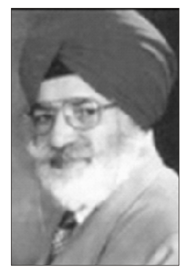

"Subeh hoti hai, shaam hoti hai, zindagi uoon hee, issie kamrey mein, tamaam hoti hai!"

He started crying bitterly. It was shocking indeed and I then realized that how unhappy he was sitting alone in his room. I pacified him and said that in case God gave me an opportunity, I will endeavor to build a small Commune Type Township where the able-bodied residents, as per their past vocation and talent, while supervising various departments of civic amenities, gardens and other recreational and revenue generating projects there, shall remain happily preoccupied.

Whereas those who are infirm and disabled, shall be provided assistance round the clock for their chores. For those elderly who are bed-ridden and may be moribund, a

Hospice shall be built in the first phase since it is an Herculean task to nurse such persons at home. It is the job of a skilled and dedicated nursing staff that will work round the clock under a Gerontologist.

NB: Deserving cases will be given free board & lodging, medical care and nursing facilities.

In order to accomplish this noble but uphill task, a handful of Samaritans of the city have joined hands and have formed a Society "SUNEHRI GAON SOCIETY" It is duly registered and has got Tax exemption u/s 80-G of the IT Act <u>in perpetuity</u>. Its Head Office is in Karuna Sadan. Leaders of our CSCA are on the Governing Body of the Society with Dr. P. L. Mehra, Professor Emeritus PU Chandigarh as the Patron-in-chief. The Society is on the verge of getting land and shall start the ambitious project - Golden Village, soon. You are welcome to join in order to ensure your bountiful *Evening of Life and a peaceful Sunset !* For details please call Chairman of the Society: (M): 093566 66888, E-mail: <u>drtejpalsinghchawla@yahoo.com</u> or Sh. V. K. Singal: The President, (M) 094173 14282, E-mail: veekay60@gmail.com

ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ !

ਡਾ: ਤੇਜ

ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ !
ਬਾਹਰ ਹਨ ਬਾ-ਇਜ਼ੱਤ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੇ-ਇਜ਼ੱਤ,
ਮੰਦੜਾ ਹੈ ਹਾਲ ਬਾ-ਇਜ਼ੱਤਾਂ ਦਾ,
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬਾ-ਇਜ਼ੱਤਾਂ ਦਾ !
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ !

ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇਓ ਥਾਂ ਨਿਥਾਂਵਿਆਂ ?
ਜੋ ਹਨ ਮਾਲਿਕ, ਮਹਿਲਾਂ ਦੇ,
ਪਰ ਘਰ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ,
ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇਓ ਥਾਂ ਨਿਥਾਂਵਿਆਂ ?

ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬੇ-ਹਾਲਾਂ ਦਾ !
ਸੀ ਨ ਥੱਕਦੇ ਚਾਅ ਕਰਦੇ ਅੱਪਣੇ ਬਾਲਾਂ ਦਾ,
ਹੁਣ ਬੈਠੇ ਰਾਹ ਤੱਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਾਲਾਂ ਦਾ,
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬੇ-ਹਾਲਾਂ ਦਾ !

ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਅੱਧ-ਭੁੱਖਿਆਂ ਦਾ !
ਸੀ ਨ ਥੱਕਦੇ ਢਿੱਡ ਭਰਦੇ ਅੱਪਣੇ ਬਚਿੱਆਂ ਦਾ,
ਓਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀ, ਡਿਓੜੀ ਵੱਸਿਆਂ ਦਾ,
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਅੱਧ-ਭੁੱਖਿਆਂ ਦਾ !

ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਮੂੰ-ਸੀਤਿਆਂ ਦਾ !
ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਸਹਿੰਦੇ ਜਬਰ ਜੋ ਬਚਿੱਆਂ ਦਾ,
ਕੱਠਨ ਹੈ ਕੱਥਨ ਹੱਡ-ਬੀਤੀਆਂ ਦਾ,
ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਮੂੰ-ਸੀਤਿਆਂ ਦਾ !
"ਤੇਜ" ਕੀ ਪੁੱਛਦੇਓ ਹਾਲ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ !

Communication Centre
Formal Restaurants
Exhibition Rooms
Accommodation
Informal Eating
Tours & Travels
Conferencing
Floral Shop

THE AROMA

Premium Event Centre
Millennium Centre
Deliberations
Abhinandan
Exporama
Mind Set
Art Craft

Sector: 22 - C, Chandigarh,
Ph.: 2700045-48 **Fax :** 0172-2700051
E-mail : hotelaroma@glide.net.in
Website : www.hotelaroma.com

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਚਾਰ

(ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਲੀਜ਼)

ਪਟਿਆਲਾ, 18 ਸਤੰਬਰ– ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਉਤਸਵ ਅੱਜ ਇਥੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਲਾ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ–ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਸ੍. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਵਾਈਸ–ਚਾਂਸਲਰ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਆਪਣੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੱਕੜ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਸ੍. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਫਿਲੌਰ, ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮੀਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਚਪਾਏ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਬੰਧੁਸ੍. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਲੈਕਚਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ "ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ: ਅਕਾਦਮਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ%% ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦਾ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਰ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਉਲੀਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵੱਖ–ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਵੀ ਵਿਮੋਚਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਉਤਸਵ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਿਤੀ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਵੀ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ...

–ਗਰੁੱਪ ਸ਼ਬਦ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਾਰੀ ਬਾਜੀ

–ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ: ਬੀਬੀ ਟੌਹੜਾ

ਪਟਿਆਲਾ 19 ਸਤੰਬਰ : ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਚੇਅਰ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਉਤਸਵ ਦੌਰਾਨ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਸੀਨੀਅਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸਵਰ ਸਜੀਨਾ ਅਕੈਡਮੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਕੈਟਾਗਿਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਗ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਲਾਸਮ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਜਗਜੋਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਲੁਧਿਟਾਣਾ ਦੇ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਕਰਹਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਹਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਅਜੇ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਾਦਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਸਵਰ ਸਜੀਨਾ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਵਾਦਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮਨੀ ਭਾਰਦਵਾਜ ਨੇ ਦੂਜਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੇਵ ਆਸੀਸ ਨੇ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਜੂਨੀਅਰ ਵਰਗ ਵਿਚ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾ, ਰਾਜਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਸਤਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ। ਜੇਤੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਬੰਧੂ ਸ.ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਟੌਹੜਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਬੀਬੀ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੇ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਕ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਉਪਰਾਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਡਾ.ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਾਦਨ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨਾਂ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਲਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵੀ ਹਾਜਰ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ.ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੋ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਡਾ.ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ.ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ.ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਲਾਈ (ਲੜਕੀਆਂ) ਡਾ.ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜਵੱਦੀ, ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੋ: ਜਬਰਜੰਗ ਸਿੰਘ, ਸ.ਦਿਲੀਪ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ,ਡਾ.ਹਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਤੋਂ ਆਏ ਕਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਇਲਾਹੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਉਤਸਵ ਸੰਪੰਨ

ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸਨਮਾਨ

ਪਟਿਆਲਾ 20 ਸਤੰਬਰ : ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਡਾ.ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਉਤਸਵ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ, ਕੈਂਪਸ ਵਿਚਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੜਦੀਕਲਾ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਗਿਆਨੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ,ਮਿਸਜ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਸਵੇਰੇ 8.30 ਵਜੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਰੋਹ ਮੌਕੇ ਹਜੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁੰਬਈ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਿਨ ਨਾਵੈ ਜੀਵਨ ਬਿਰਥਾ, ਭਾਈ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੂਪ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਬੁੱਤ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ, ਭਾਈ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਕੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਇੰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੰਧੂ ਸ.ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ, ਡਾ.ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਜਖ਼ਮੀ, ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਾ, ਭਾਈ ਕੰਵਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇਹਰਾਦੂਨ, ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਂਤ ਵਲੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਰਾਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ.ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ.ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ.ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿਚ ਡਾ.ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਪਰੰਪਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਸਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਪੰਰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਚੇਅਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਟੀਮ ਦਾ ਅਥਾਹ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੂਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਡਰੌਲੀ ਭਾਈ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਮਦਾਸਪੁਰ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਡੂੰਗਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ,ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ.ਹਰਮਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਸ.ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਸ.ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਫੈਕਲਟੀ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜਰ ਸਨ।

Kirtan : Devotional Music Nourishes the Soul

Dr. Jasjit Singh Walia

The word Kirtan is derived from the Sanskirt "Kirtanam' meaning to praise to adore or eulogize God, the Creator. In Sikh faith, kirtan involves devotional singing of selected hymns from the holy Sri Guru Granth Sahib (SGGS) preferably with musical instruments (usually harmonium and the tabla). Kirtan is believed to be the highest form of our reverence, love and adoration, in daily homage to the Creator. This is admirably reflected in the hymn below:

ਗੁਰ ਦੁਆਰੈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੀਐ

ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਮੁਖਿ ਭਣੀਐ (ਛਭਭਛ ਯ 1075, ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ 5 ਸੋਹਤਲੇ

"At Guru's (sacred) place listen to supreme hymns. Meeting (face-to-face) the true Guru, utter the praises of God with (your) mouth (tongue)"

Kirtan, when it comes straight from our heart as an earnest prayer,. is the noblest way to divine admiration, remembrance and worship. It is also the most effective way to control and discipine our mind and to restrain our arrogant behavior and egoistic attitude. This process relieves us of our stress, strain, and anxiety and aids us in acquiring serenity, tranquility and peace (STP). Kirtan is therefore one of the simplest, easiest and most effective ways to calm our mind and body without use of any drug. It instills in us a keen desire to become obedient, kind, compassionate, humble and the ability to love and serve all the people of the world, regardless of race, religion, gender, nationality, ethnicity, social and/or economic status. We are thus led to a divine path to acquire self realization and union with God.

A remarkable scientific feature of kirtan is that it activates our brain cells in a way that generates efficacious neutrons. These special nerve cells then motivate us to cultivate, develop, maintain and sustain viruous qualities of kindness, empathy, goodwill and a spirit of selfless service. Empathy makes us aware of people's sufferings and thus encourages us to

do something about it and that is when kindness and unselfish service emerges. This is the only virtuous way to selfless service and it serves as a catalyst to keep encouraging us to continue serving the poor, the needy and the destitude. Thus nobility developed through kirtan proples us to take only righteous and moral actions to serve mankind without expecting anything in return. This is, what holy and moral living is really all about. This is what divine love in action is. This is the gist of Guru Nanak Dev's teachings, which he forcefully and powerfully conveyed in his message through truthful living.

It is now easy to see, how it will become a habit for us to start accepting all happenings in our life as a Divine Command, and therefore beneficial to us. We really have to seize this special moment in our life to further develop. maintain and sustain our direct link to God and to realize divinity within our own self. This way our sins get eliminated, and every cell in our body feels, experiences and acquires a profoundly calming inner peace of blissfulness. This is beautifully illustrated by the hymn below:

ਕਰਿ ਕੀਰਤਨ ਮਨ ਸੀਤਲ ਭਏ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਵਿਖ ਗਏ

(SGGS : 178, ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ 5)

"On singing the praises of God (through Kirtan) the mind becomes transquilized and sins of many, many births get eliminated":

Indeed, it is the realization of such an immaculate state of mind that every person in the world fervently begs, earnestly seeks and lovingly prays for.

The hymns in SGGS are not only inspiring, motivating, timely, ever fresh but are also most practical for day to day holy living. Therefore, the divine vibrations generated through kirtan touch every cell of our body and produce a greatly soothing, calming and relaxing effect on our heart, mind and body. Additionally the message conveyed through Kirtan is universally appealing because it is philosophically right and of right philosophy based on common sense. Further, since the hymns in SGGS are not only from Sikh Guru's but also from Hindu and Muslim saints. this makes singing of these hymns through kirtan a uniquely inter-faith worship. Indeed, kirtan beautifully portrays a divine inter-faith connection among all the religions of the world, as is superbly described in the hymns below:

ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਾਨੋ ਤਹਿ ਕੀਏ ਜਿਹ ਪ੍ਰਭ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ

(SGGS : 902, ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਾਲ 9)

"(One should) believe (understand) that through singing the praises (adoration) of God one has performed all the religious ceremonies"

ਜੈਸੋ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸਿਆ ਮੈ ਤੈਸੋ ਕਹਿਆ ਪੁਕਾਰਿ

ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ

(SGGS : 214, ਰਾਗ ਗੋੜੀ ਮਹਾਲ 5)

"The way the Guru has instruted me, so in that way I have proclaimed. Nanak says, listen my mind, sing the praises of God and thou shall be emancipated"

It is truly revered tribute to our living Guru, SGGS, that all of its hymns can be sung inthe form of Kirtan. The great significance of these hymns is that they do not advocate any dogmas, rituals and superstitions. Instead the supereme and common message conveyed in and through these hymns is on "how to lead a holy and blissful life through truthful and righteous living". It is immensely important to note that the hymns in SGGS are God's Word relvealed directly by God to the SikhGurus in poetic form, and recorded verbatim by the Gurus at the moment of their revelation. The beauty and wonder of thse hymns in SGGS is that they are related to our everyday real life situations. Therefore, their compilation in one sacred monograph provides us with a uniquely universal scripture useful for everyday living. This then admirably fulfils societal need for use of its specific hymns in performing all different kinds of social and religious functions and ceremonies for all the times, present and future. Guru Ram Dass in extolling the divine virtues of Kirtan says in the hymn below that in a home, where Kirtan is performed, divine vibrations from the melodies of celestial music reverberate througout that home. This in itself is a profoundly divine gracious blessings.

ਜਿਤੁ ਗ੍ਰਿਹਿ ਗੁਨ ਗਾਵਤੇ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵਤੇ

ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵਤੇ

ਤਿਤੁ ਗ੍ਰਿਹ ਵਾਜੇ ਪੰਚ ਸਬਦ ਵਡ ਭਾਗ ਮਥੋਰਾ

(SGGS : 1201, ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪)

"In a home (where) praises (divine) are sung, adorations of God are sung, glories of Ram (God) are sung, (instruments) resound and (it is the result) of great destiny engraved on the forehead of the residents of that time"

The continuation of the above hymn beautifully summarizes the divine benefits, which come to us as gift and blessings, from elimination of our sins and adoption of holy living in accordance with the divinely universal messages conveyed through kirtan.

ਤਿਨ ਜਨ ਕੇ ਸਭਿ ਪਾਪ ਗਏ ਸਭ ਦੋਖ ਗਏ ਸਭ ਰੋਗ ਗਏ

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਭਿਮਾਨ ਗਏ

ਤਿਨ ਜਨ ਕੇ ਹਰਿ ਮਾਰਿ ਕਢੇ ਪੰਚ ਚੋਰਾ

(SGGS: 1201, ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੪)

"For such (godly) people, all sins are expunged, all sufferings are eliminated, all ailments are wiped out, and ego, lust, anger, greed and worldly attachments disappear and the five inner thieves (enemies) are driven out"

In essence, Kirtan is a superb means to establish a divine link to God because it admirably aids, assists, helps and support us in enriching our day-to day living with the following five virtous characterstics.

First, it helps us to discipline our mind to prevent it from wavering. We then actually start feeling a pulsation of deep inner divine presence.

Second, as our evil intellect gets eliminated we are then able to adopt godly ways in our day-to-day living.

Third, we are then blessed with an inner enlightment, an inner awakening or re-awakening, and a divine guidance and direction in all our daily activities.

Fourth, it allows permeation of divine spirit in every cell of our body and in the realization of divine inner peace.

Fifth, it graciously connects our inner self (consciousness) to the divine, and thus makes us godly, serene, peaceful, restful and intensely blissful.

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਪ੍ਰੋ: ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

ਥਾਟ-ਬਿਲਾਵਲੁ, ਵਾਦੀ-ਮਾਧਿਅਮ, ਸੰਵਾਦੀ-ਸੜਜ
ਆਰੋਹ-ਸ ਰੇ ਮ, ਪ, ਧ ਸਂ।
ਅਵਰੋਹ-ਸਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰੇ ਸ ਰੇ, ਗ ਸ।
ਮੁੱਖ ਅੰਗ- ਰੇ ਮ ਪ, ਧ ਸਂ, ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਰੇ ਸ ਰੇ, ਗ ਸ।

ਜਾਤੀ-ਔੜਵ ਸੰਪੂਰਨ
ਗਾਇਨ ਸਮਾਂ - ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ (ਸੰਧੀ ਪਰਕਾਸ਼)

ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ

×			0		
1	2	3	4	5	6
ਸਥਾਈ					
ਸ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ
ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖ	ਹੁ	s
ਪਧ	ਪਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਰੇ
ss	ਦਾs	ਸਭਾ	ਟ	ਕੀ	s
ਗ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਲਾ	s	s	ਜ	s	s
ਅੰਤਰਾ					
ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜੈ	ਸੀ	ਰਾ	ਖੀ	ਲਾ	ਜ
ਨੀ	ਧ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਪ
ਭਗੁ	ਤ	ਪ੍ਰਹਿ	ਲਾਦ	ਕੀs	s
ਪ	ਪਧ	ਪਮ	ਗ	ਗ	ਸ
ਹਰੁ	ਨਾs	ਖਸੁ	ਫਾ	ਰੇ	ਕਰਿ
ਰੇ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਆ	s	s	ਜ	s	s

 # 1666, St. No. 16, Janakpuri, Ludhiana

ਸੁਰ ਲਿਪੀ ਦੇ ਅਰਥ

ਅੰਗ ੧੪੦੦

ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥

Now, please preserve the honor of Your humble slave.

ਜੈਸੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਹਰਨਾਖਸ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ ॥

God saved the honor of the devotee Prahlaad, when Harnaakhash tore him apart with his claws.

ਫੁਨਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਛੀਨਤ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀਨ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥

And the Dear Lord God saved the honor of Dropadi; when her clothes were stripped from her, she was blessed with even more.

ਸੋਦਾਮਾ ਅਪਦਾ ਤੇ ਰਾਖਿਆ ਗਨਿਕਾ ਪੜ੍ਹਤ ਪੂਰੇ ਤਿਹ ਕਾਜ ॥

Sudaamaa was saved from misfortune; and Ganikaa the prostitute - when she chanted Your Name, her affairs were perfectly resolved.

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਜੁਗ ਹੋਇ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥੮॥੧੨॥

O Great True Guru, if it pleases You, please save the honor of Your slave in this Dark Age of kali Yuga. ||8||12||

Postal Regd. No. G/CHD /0045/2012-14 RNI Regd. No. 46788/89 ISSN 0972-2335